

RAPORT

O PRZESTRZEGANIU PRAW PRZEDSIĘBIORCÓW W POLSCE

Związek Przedsiębiorców i Pracodawców
www.zpp.net.pl

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2017

SPIS TREŚCI

Spis treści	2
Wprowadzenie	3
Wskaźnik przestrzegania praw polskich przedsiębiorców	4
Elementy wskaźnika	4
Koszt oraz czas potrzebny na założenia działalności gospodarczej	4
Koszt oraz czas potrzebny na wywiązanie się z obowiązków podatkowych	5
Niepewność prawa	6
Prawo do rozsądnego czasu trwania procesu	7
Metodologia wskaźnika	7
Prawa przedsiębiorców	9
Prawo do rozsądnego czasu trwania kontroli	9
Analiza przypadku - LiPeGa	12
Pewność prawa	13
Analiza przypadku Terplast	15
Prawo do domniemania uczciwości	16
Analiza przypadku - Marema	17
Prawo do swobodnego prowadzenia działalności gospodarczej	18
Prawo do szybkiego i transparentnego procesu	20
a) Transparentność i organizacja sądów	20
b) Szybkość procesu	21
Prawo do egzekucji wierzytelności	23
Prawo do swobody zatrudnienia	24
Prawo do swobodnego zawierania umów	25
Analiza przypadku - Drukarz	26
Podsumowanie	27

WPROWADZENIE

Raport o przestrzeganiu praw przedsiębiorców to nowa inicjatywa Związku Przedsiębiorców i Pracodawców. Obecnie obowiązujące przepisy prawa dały podstawę do sformułowania praw właścicieli firm, które zostały poddane szczegółowej analizie pod kątem ich przestrzegania.

Poza częścią opisową, powstał także wskaźnik poziomu przestrzegania praw przedsiębiorców, dzięki któremu przy pomocy dostępnych danych możemy określić obecną sytuację osób prowadzących firmę lub działalność gospodarczą oraz porównać rok do roku zmiany w stopniu przestrzegania praw przedsiębiorców. Badanie prowadzone będzie corocznie w oparciu o zastosowaną w niniejszym raporcie metodologię.

Do wskaźnika wybraliśmy najistotniejsze, naszym zdaniem, czynniki mające wpływ na przestrzeganie praw właścicieli firm takie jak: czas i koszt potrzebny na założenie działalności gospodarczej, wysokość obciążeń podatkowych, liczba kontroli podatkowych w ciągu roku, liczba wydanych interpretacji podatkowych, liczba uchylonych decyzji organów podatkowych, skuteczność egzekucji wierzytelności oraz średni czas trwania postępowań w sprawach gospodarczych.

Stan przestrzegania praw przedsiębiorców w Polsce oceniamy na 30 punktów - prawa przedsiębiorców są umiarkowanie przestrzegane (56+ są bardzo dobrze przestrzegane, 0 - 11 – są masowo łamane, pełną skalę publikujemy w dalszej części raportu).

W porównaniu do roku 2015 współczynnik nieznacznie wzrósł z 26 do 30, co oznacza niewielką poprawę sytuacji osób prowadzących własny biznes. Jest to jednak na tyle niewielka różnica, że nieznaczne obniżenie standardów w jakimkolwiek elemencie poddanym badaniu mogłoby skutkować spadkiem wskaźnika do poziomu niższego niż w roku 2015. Na lepszy wynik w 2016 roku wpływ miały przede wszystkim: zmniejszona ilość uchylonych decyzji podatkowych, zmniejszona ilość kontroli oraz większa skuteczność w egzekucji zobowiązań. Pozostałe badane obszary pozostały na mniej więcej podobnym poziomie. Podobnie, jak w latach ubiegłych, należy uznać, że prawa przedsiębiorców są w sposób umiarkowany przestrzegane, z niewielką tendencją wzrostową.

W dalszej części opracowania przedstawiamy opisowo sytuację przedsiębiorców, odwołując się do ogólnodostępnych danych, badań opinii publicznej oraz znanych przypadków łamania praw opisywanych w raporcie.

WSKAŹNIK PRZESTRZEGANIA PRAW POLSKICH PRZEDSIĘBIORCÓW

W celu syntetycznego przedstawienia sytuacji właścicieli firm w Polsce w niniejszym raporcie zaprezentowano wskaźnik „Przestrzegania praw polskich przedsiębiorców”. Wskaźnik ten opiera się na najważniejszych aspektach zakładania oraz prowadzenia firm w Polsce. W jego skład wchodzi poniższe elementy:

1. czas potrzebny na założenie działalności gospodarczej,
2. koszt założenia działalności gospodarczej,
3. czas potrzebny na wywiązanie się z obowiązków podatkowych,
4. wysokość obciążeń podatkowych,
5. liczba kontroli podatkowych w ciągu roku,
6. liczba wydanych indywidualnych interpretacji podatkowych,
7. liczba uchylonych decyzji organów podatkowych przez sąd pierwszej instancji,
8. skuteczność egzekucji spraw o sygnaturze „KM” (sprawy komornicze, które w głównej mierze dotyczą należności przedsiębiorców),
9. średni czas trwania spraw gospodarczych w sądach rejonowych.

Każdemu z powyższych elementów przypisano odpowiednią wagę, bazując na raportach oraz na bezpośrednich rozmowach z ludźmi biznesu. Tak wyliczony wskaźnik przedstawia w jakiej sytuacji znajdują się przedsiębiorcy i pozwala porównać ich sytuację w kolejnych latach. W przyszłości może również posłużyć do porównywania sytuacji właścicieli polskich firm z przedsiębiorcami z innych krajów.

ELEMENTY WSKAŹNIKA

Przy wyborze elementów wskaźnika główny nacisk został położony na powszechność ich występowania przy prowadzeniu działalności gospodarczej. W związku z czym, we wskaźniku nie występują żadne specyficzne uregulowania branż, ponieważ nie dotyczą one ogółu przedsiębiorców. Każdy element wskaźnika zostanie scharakteryzowany wraz z opisem jego metodologii.

Koszt oraz czas potrzebny na założenia działalności gospodarczej

Zakładanie działalności gospodarczej jest elementem niezbędnym do rozpoczęcia prowadzenia legalnego biznesu. Utrudnianie tego procesu poprzez wysokie koszty czy niepotrzebną biurokratyzację może przyczynić się do odstraszenia potencjalnych biznesmanów od założenia własnej działalności gospodarczej lub wpędzić ich do szarej strefy. W związku z czym, proces rejestracji powinien być jak najmniej skomplikowany, powinien trwać krótko, a koszt założenia spółki nie powinien stanowić bariery. Dane dotyczące zakładania działalności gospodarczej dotyczą zakładania małych oraz średnich spółek z ograniczoną odpowiedzialnością. W ramach tego elementu wskaźnika postanowiono wybrać spółki z o.o., ponieważ stanowią ok 80 proc. wszystkich

WSKAŹNIK PRZESTRZEGANIA PRAW POLSKICH PRZEDSIĘBIORCÓW

rejestrowanych spółek w KRS¹. Czas założenia spółki z.o.o oraz koszt kształtowały się następująco² - **Tabela 1:**

Rok	2016	2015	2014
Ilość dni niezbędna do zarejestrowania spółki	37	37	37
Udział kosztu założenia spółki w PKB per capita	10,9	11,4	12,3

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

Można zauważyć spadek, rok do roku, kosztów założenia spółki z o.o w stosunku do PKB per capita, co głównie jest spowodowane wzrostem produktu krajowego brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca, a nie realną obniżką kosztów założenia spółki. Dodatkowo należy zauważyć, że czas założenia spółki nie zmienił się od 2014 roku i nadal wynosi ponad jeden miesiąc, co stawia polskich przedsiębiorców daleko w tyle za średnią europejską³.

Koszt oraz czas potrzebny na wywiązanie się z obowiązków podatkowych

Podobnie jak w przypadku zakładania działalności gospodarczej, koszt i skomplikowanie podatków ma fundamentalny wpływ na prowadzenie działalności gospodarczej w Polsce. Zbyt wysokie obciążenia podatkowe, jak również ich skomplikowanie i czasochłonność, mogą stać się elementem blokującym powstawanie nowych przedsiębiorstw w Polsce, jak również ucieczkę istniejących do szarej strefy. W przypadku podatków ciężko jest ustalić, jaki poziom obciążeń będzie optymalny dla przedsiębiorców, natomiast łatwo określić, że przedsiębiorcy oczekują łatwego i taniego systemu podatkowego w Polsce. W ramach tego elementu wskaźnika wzięto pod uwagę jedynie podatki dotyczące większości spółek z.o.o tj. podatek CIT, VAT oraz obciążenia podatkowe związane z zatrudnianiem pracowników na umowę o pracę (ubezpieczenia: społeczne, rentowe, wypadkowe, składka na fundusz pracy oraz składka na fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych).

Tabela 2. Czas oraz koszty dla przedsiębiorców systemu podatkowego⁴

Rok	2016	2015	2014
Ilość godzin w roku niezbędnych na wywiązanie się z obowiązków podatkowych	271	271	288
Udział podatków w zysku	40,4	40,3	40,1

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

Ilość godzin niezbędnych do wypełnienia obowiązków podatkowych, jak i koszt w odniesieniu do zysku spółki przez okres 3 lat, nie uległ zdecydowanej zmianie.

¹ <https://www.biznes.gov.pl/przedsiębiorcy/biznes-w-polsce/zakladam-firme/formy-prowadzenia-dzialalnosci/najpopularniejsze-formy-w-ktorych-jest-prowadzona-dzialalnosc> [dostęp 2017-10-12].

² <http://www.doingbusiness.org/Custom-Query> [dostęp 2017-10-12].

³ *Doing Business Poland*, s. 20.

⁴ <http://www.doingbusiness.org/Custom-Query> [dostęp 2017-10-12].

Niepewność prawa

Zmienność i niepewność prawa jest wg Grand Thortona najpoważniejszą barierą zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw w Polsce. Z przygotowanego przez nich barometru stabilności otoczenia prawnego w Polsce jednoznacznie wynika, że polskie otoczenie prawne jest najbardziej niestabilnym ze wszystkich krajów należących do Unii Europejskiej. Od 2011 roku ilość aktów prawnych systematycznie rośnie, co w 2016 roku skutkowało przyjęciem 31 906 stron nowych aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń)⁵. Taka sytuacja powoduje, że przedsiębiorcy starają się chronić swoje firmy za pomocą dostępnych narzędzi takich jak indywidualne interpretacje podatkowe oraz odwołania od decyzji organów administracyjnych. Dodatkowo, taka niestabilność prawa skutkuje obawą przed kontrolami skarbowymi wykazywaną również przez uczciwych przedsiębiorców. Rozwinięcie tego problemu nastąpi w dalszej części niniejszego raportu. Element niestabilności prawa został oparty na trzech wskaźnikach: ilości kontroli w ciągu roku, ilości wydanych indywidualnych interpretacji podatkowych oraz Ilość uchylonych decyzji organów podatkowych przez sąd pierwszej instancji w stosunku do ilości odwołań. Wskaźniki te kształtowały się w następujący sposób – **Tabela 3**:

Rok	2016	2015	2014
Ilość kontroli podatkowych	38 421	49 837	79 867
Ilość wydanych indywidualnych interpretacji podatkowych	34 244	37 707	37 891
Ilość uchylonych decyzji organów podatkowych przez sąd pierwszej instancji w stosunku do ilości odwołań	23%	25%	26%

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

Spadek ilości kontroli podatkowych wynika z profesjonalizacji wyboru przedsiębiorców objętych daną kontrolą. Z roku na rok organy podatkowe wykorzystują coraz bardziej zaawansowane metody wyboru próby w celu wytypowania podmiotów, które rodzą najpoważniejsze ryzyko. Należy uznać ten trend za właściwy oraz pomocny w ujęciu oszustów podatkowych. Na spadek ilości indywidualnych interpretacji podatkowych niewielki wpływ miała obowiązująca od 15 lipca 2016 roku ogólna klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania. Na mocy tej klauzuli izby skarbowe mogą odmówić wydania indywidualnej interpretacji podatkowej, jeżeli w stosunku do przedmiotu tej interpretacji zachodzi przypuszczenie, że mogą być one przedmiotem decyzji wydanej z zastosowaniem klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania⁶. W 2016 jej wpływ był niewielki, aczkolwiek należy przypuszczać, iż ulegnie on zwiększeniu w następnych latach. Należy również zauważyć spadek ilości uchylanych decyzji organów podatkowych w stosunku do ilości odwołań. Oznacza to, że organy podatkowe wydają swoje decyzje z większą roztropnością, niestety nadal wiele ich decyzji jest błędnych.

⁵ <http://barometrprawa.pl> [dostęp 2017-10-13].

⁶ <http://www.finance.mf.gov.pl/abc-podatkow/klauzula-przeciwko-unikaniu-opodatkowania> [dostęp 2017-10-15].

WSKAŹNIK PRZESTRZEGANIA PRAW POLSKICH PRZEDSIĘBIORCÓW

Prawo do rozsądnego czasu trwania procesu

Przedsiębiorcy, których prawa zostały naruszone powinni móc w możliwie tani i szybki sposób dochodzić swoich roszczeń. Niestety, szybkość prac w polskich sądach budzi wiele zastrzeżeń. Nadal zdarzają się sprawy, których czas procedowania przekracza osiem lat. W ramach tego elementu wskaźnika przeanalizowano skuteczność egzekucji spraw o sygnaturze „KM” oraz średni czas trwania spraw gospodarczych w sądach rejonowych. Dane te kształtują się w poniższy sposób - **Tabela 4**:

Rok	2016	2015	2014
Czas trwania spraw gospodarczych w sądach rejonowych w miesiącach	5,6	4,5	4,6
Skuteczność egzekucji spraw o sygnaturze „KM”	21%	15%	20%

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

Na przestrzeni 3 lat nie występuje żaden trend, jeśli chodzi o czas trwania postępowań w Polsce. Na podstawie powyższych danych można jedynie stwierdzić, że przedsiębiorcy szybciej byli w stanie załatwić spory sądowe w 2015 oraz 2014 roku aniżeli w 2016. Skuteczność egzekucji komorniczej również nie wykazuje trendu w badanym okresie. Istotny spadek skuteczności egzekucji w 2015 roku wynika z 44 proc. wzrostu ilości spraw. Bardziej rozbudowana analiza skuteczności egzekucji nastąpi w dalszej części raportu.

METODOLOGIA WSKAŹNIKA

Wskaźnik opiera się na dziewięciu elementach, którym zostały przydzielone odpowiednie wagi. Suma wag tych wszystkich elementów tworzy wartość wskaźnika. Im niższa wartość wskaźnika tym mniej przestrzegane są prawa przedsiębiorców, a im wyższa tym bardziej przestrzegane są ich prawa. W celu łatwiejszej interpretacji, przygotowano skalę przestrzegania praw przedsiębiorców w Polsce:

- od 0 do 11 - prawa są masowo łamane,
- od 12 do 24 - prawa są częściowo łamane,
- od 25 do 41 - prawa są umiarkowanie przestrzegane,
- od 42 do 55 - prawa są przestrzegane,
- od 56 do 68 - prawa są dobrze przestrzegane.

Wartość tego wskaźnika w poszczególnych latach (**Tabela 5**) wynosi:

Rok	2016	2015	2014
Wartość wskaźnika	30	26	25

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

WSKAŹNIK PRZESTRZEGANIA PRAW POLSKICH PRZEDSIĘBIORCÓW

Oznacza to, że prawa polskich przedsiębiorców w badanych latach są umiarkowanie przestrzegane. Z roku na rok sytuacja poprawia się, choć trzeba zaznaczyć, że są to nieznaczne zmiany. W 2014 roku prawa przedsiębiorców były bliskie częściowego łamania, co świadczy o złym stanie polskiego państwa w tamtym okresie. W 2016 roku, mimo poprawy rok do roku, sytuacja przedsiębiorców jest bliższa częściowego łamania praw aniżeli ich przestrzegania. Głównymi elementami wpływającymi negatywnie na wskaźnik jest duży odsetek uchylanych decyzji organów podatkowych przez sąd pierwszej instancji oraz niska skuteczność egzekucji komorniczych. Z pozytywnych elementów należy wskazać malejącą ilość kontroli podatkowych oraz ich profesjonalizację. Podsumowując, sytuacja przedsiębiorców poprawia się, lecz nie jest to ani poprawa dostatecznie szybka, ani zadowalająca.

PRAWA PRZEDSIĘBIORCÓW

Kolejna część raportu prezentuje sformułowane przez Związek Przedsiębiorców i Pracodawców prawa właścicieli firm. Nie oznacza to jednak, że prawa te dopiero rozpoczynają swój byt – każde z przedstawionych poniżej praw ma swoje uregulowanie w istniejących przepisach prawa. Celem ich przedstawienia jest zaś zwiększenie świadomości ich istnienia oraz uwrażliwienie odbiorców na przypadki ich łamania. Tylko dzięki ich przestrzeganiu przedsiębiorcy będą mogli rozwijać swój biznes, a poprzez zwiększanie zatrudnienia czy idącą za tym zwiększoną produkcję – skorzysta na tym całe społeczeństwo naszego kraju.

PRAWO DO ROZSĄDNEGO CZASU TRWANIA KONTROLI

Na każdym przedsiębiorcy ciąży obowiązek prowadzenia własnej działalności gospodarczej w zgodzie z obowiązującymi przepisami. W zależności od rodzaju działalności każdy przedsiębiorca może spodziewać się czynności sprawdzających, które mają na celu wykazanie i potwierdzenie działań kontrolowanego w zgodzie z obowiązującym prawem. Każdy przedsiębiorca jest kontrolowany przez urzędników z zakresu przestrzegania różnorodnych przepisów prawa. Rozważając aspekt kontroli należy w szczególności zwrócić uwagę na szeroki wachlarz podmiotów uprawnionych do przeprowadzania czynności sprawdzających. Zasady kontroli działalności gospodarczej przedsiębiorców określone są w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, w ustawach szczególnych, a także mogą wynikać bezpośrednio z prawa wspólnotowego albo z ratyfikowanych umów międzynarodowych. W ustawie o swobodzie działalności gospodarczej zawarte są ogólne zasady dotyczące przeprowadzania kontroli. Natomiast zakres przedmiotowy kontroli, jej rodzaje oraz organy upoważnione do jej przeprowadzenia określają ustawy szczególne.

W zależności od rodzaju wykonywanej działalności, przedsiębiorcę mogą kontrolować m.in. następujące organy administracji publicznej⁷:

- Państwowa Inspekcja Pracy,
- Zakład Ubezpieczeń Społecznych,
- KRUS,
- Urząd Skarbowy,
- Urząd Celno-Skarbowy,
- Państwowa Inspekcja Sanitarna (Sanepid),
- Główny Inspektorat Weterynarii,
- Inspekcja Handlowa,
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PEFRON),
- organ udzielający koncesji,
- organ prowadzący rejestr działalności regulowanej,
- Straż Graniczna,

⁷ <https://www.biznes.gov.pl/przedsiębiorcy/biznes-w-polsce/prowadze-firme/kontrole/jakie-urzed-y-moga-kontrolowac-przedsiębiorce>

- Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych,
- Inspekcja Ochrony Środowiska,
- Państwowa Straż Pożarna.

Jak widać powyżej, istnieje mnóstwo różnego rodzaju podmiotów mających kompetencję do prowadzenia kontroli przedsiębiorców. Należy zwrócić uwagę, jak bardzo szeroki jest zakres przedmiotowy kontroli, a w połączeniu z uregulowaniem podstaw przeprowadzanych czynności w różnych ustawach, niewątpliwie należy orzec o nadmiernym skomplikowaniu systemu.

Tabela 6. Liczba przeprowadzonych kontroli

Rok	Liczba przeprowadzonych kontroli ⁸
2013	109 501
2014	88 672
2015	67 464
2016	45 375

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

Przedstawiona powyżej tabela prezentuje liczbę przeprowadzonych kontroli w poprzednich latach. Należy zwrócić uwagę na wyraźny trend spadkowy, który został osiągnięty dzięki wyspecjalizowaniu organów kontrolnych i zastosowaniu nowoczesnych narzędzi informatycznych, które pozwoliły na bardziej efektywne selekcjonowanie podmiotów poddawanych następnie kontroli. Trend ten należy ocenić pozytywnie, gdyż prowadzi do zmniejszenia obciążenia przedsiębiorców formalnościami związanymi z kontrolami prewencyjnymi, jakie były przeprowadzane we wcześniejszych okresach.

Podstawą prawną, która miała teoretycznie zapewniać przedsiębiorcom przestrzeganie ich prawa do rozsądnego czasu trwania kontroli, czyli de facto prawa do spokojnego prowadzenia działalności gospodarczej, jest art. 83 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U.2015 poz. 584).

Art. 83

1. Czas trwania wszystkich kontroli organu kontroli u przedsiębiorcy w jednym roku kalendarzowym nie może przekraczać:

- 1) w odniesieniu do mikroprzedsiębiorców – 12 dni roboczych;
- 2) w odniesieniu do małych przedsiębiorców – 18 dni roboczych;
- 3) w odniesieniu do średnich przedsiębiorców – 24 dni roboczych;
- 4) w odniesieniu do pozostałych przedsiębiorców – 48 dni roboczych.

⁸ Liczba odzwierciedla zagregowane dane przedstawiające liczbę kontroli przeprowadzonych przez urzędy skarbowe, urzędy kontroli skarbowej, Służby Celne. Źródło: Dane Ministerstwa Finansów.

Powyżej sformułowane ograniczenia czasu trwania kontroli doznają jednak licznych wyjątków, między innymi gdy:

- ratyfikowane umowy międzynarodowe stanowią inaczej,
- przeprowadzenie kontroli jest niezbędne dla przeciwdziałania popełnieniu przestępstwa lub wykroczenia,
- kontrola dotyczy zasadności dokonania zwrotu podatku od towarów i usług przed dokonaniem tego zwrotu,
- kontrola sprawdza amerykańskie rachunki raportowane uregulowane w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o wykonywaniu Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki w sprawie poprawy wypełniania międzynarodowych obowiązków podatkowych oraz wdrożenia ustawodawstwa FATCA.

Obwarowanie tego przepisu tak licznymi wyjątkami (przepis wymienia ich kilkanaście) budzi obawę o istnienie rzeczywistego ograniczenia czasu trwania kontroli oraz przestrzeganie tego ograniczenia przez aparat państwowy. Przedsiębiorcy licznie zgłaszają przypadki kontroli, które znacznie przekraczają czas trwania wymieniony w przytoczonym powyżej przepisie. Tego typu działania aparatu państwa wpływają niekorzystnie na możliwość prowadzenia działalności przez przedsiębiorców, gdyż muszą oni poświęcać czas, jak i udostępniać swoje zasoby kontrolerom. Również eksperci zwracają uwagę⁹ na iluzoryczność ograniczeń czasu trwania kontroli. Wskazują, że odesłanie do innych aktów prawnych, np. do ustawy o ochronie konkurencji, czy też użycie terminów z innych ustaw, np. o środowisku naturalnym, należy uznać za niewystarczające i zbyt ogólne. Takie sformułowanie przepisów pozwala organom kontrolnym, np. urzędowi skarbowemu, prowadzić postępowanie w sposób nieograniczony czasowo.

W przedmiocie czasu trwania kontroli podatkowej wypowiadają się również sądy. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 5 października 2016 r. stwierdził, że zagwarantowanie podatnikowi możliwości normalnego funkcjonowania przedsiębiorstwa w trakcie kontroli i postępowania podatkowego związane jest między innymi z czasem trwania tych procedur. Prowadzenie kontroli podatkowej przez ponad dwa lata, przy dalszym braku możliwości określenia terminu jej zakończenia, nie może być uznane za nieprzewlekłe, niezależnie od przyczyn takiego stanu. Taki czas trwania kontroli nie mieści się w terminach określonych w ustawie o swobodzie działalności gospodarczej, narusza też wymóg zakończenia kontroli bez zbędnej zwłoki. Powyższy wyrok, mimo pozornie korzystnego brzmienia dla podatników – prowadzących przedsiębiorstwa, prowadzi również do niepokojących wniosków potwierdzających doniesienia praktyczne. Sąd orzekł w stanie, w którym kontrola była prowadzona przez ponad dwa lata. Jest to termin rażąco odbiegający od teoretycznie określonych w przepisach prawa i pokazuje jak złudne i iluzoryczne są prawne ograniczenia.

⁹ <http://www.rp.pl/Firma/301149974-Ograniczenia-co-do-czasu-trwania-kontroli-u-przedsiębiorcy.html#ap-1>

Analiza przypadku - LiPeGa

Naczelnik US w Chełmie wraz z Dyrektorem UKS (Urzędu Kontroli Skarbowej) w Lublinie od grudnia 2014 r. blokują zwrot podatku VAT firmie LiPeGa Logistics & Spedition Sp. z o.o. Firma zajmuje się zarządzaniem zewnętrznym transportem. Główną osią działalności przedsiębiorstwa jest organizacja i nadzorowanie transportu produktów spożywczych, chemicznych i paliw płynnych. W 2015 roku Naczelnik Urzędu Skarbowego w Chełmie rozpoczął w firmie LiPeGa Logistics & Spedition Sp. z o.o. trzy kontrole podatkowe w zakresie prawidłowości rozliczeń z budżetem państwa podatku od towarów i usług za okresy: grudzień 2014 r. oraz styczeń, luty i marzec 2015 r. oraz czynności sprawdzające za miesiące maj i czerwiec 2015 r. I cały czas wystawia postanowienia o przedłużeniu kontroli „z uwagi na konieczność zapewnienia kontrolującym terminu do zgromadzenia i analizy materiału dowodowego w sprawie”. Podobnie działa Dyrektor UKS w Lublinie, który rozpoczął kolejne trzy postępowania kontrolne w spółce, w zakresie rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku od towarów i usług za kwiecień, maj i czerwiec 2015 r, które również nadal przedłuża. Naczelnik z Chełma oświadczył, że „Spółka każdego miesiąca występująca o znaczne zwroty podatku podejrzewana jest o dokonywanie oszustw podatkowych związanych z obrotem paliwami”, pomimo że spółka nigdy nie handlowała paliwami, ani innymi towarami. Prowadzi jedynie działalność stricte usługową. Spółka przeniosła siedzibę do Wrocławia. NUS w Chełmie przekazał Naczelnikowi US Wrocław-Krzyki podejrzenia dotyczące dokonywania przez firmę LiPeGa transakcji z podmiotami podejrzewanymi o udział w oszustwach podatkowych. Nowy Naczelnik zdecydował się skontrolować spółkę za podlegające mu okresy lipiec, sierpień i wrzesień 2015 roku. Zrobił to sprawnie - w zaledwie 32 dni - i nie stwierdził żadnych uchybień. Z przeprowadzonej kontroli wynikało, że spółka dopełniła należytej staranności w przedmiocie weryfikacji swoich kontrahentów. Dyrektor UKS w Lublinie najpierw wydał protokół z badania ksiąg za kwiecień 2015 r. (do którego spółka złożyła szereg zastrzeżeń, na które naturalnie nie uzyskała odpowiedzi), a następnie w końcu decyzję za ten okres. W przedmiotowej decyzji Dyrektor stwierdził, że niektóre transakcje zostały przez spółkę nieodpowiednio opodatkowane podatkiem VAT. Chodziło o eksport usług dla podmiotów z siedzibą w państwie członkowskim Unii Europejskiej innym niż Polska - według Dyrektora, podmioty te, pomimo posiadania siedziby właśnie w innym państwie członkowskim niż Polska, de facto posiadają siedzibę i stałe miejsce prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. W decyzji stwierdzono nadwyżkę podatku naliczonego nad należnym do zwrotu w wysokości niewiele ponad 99 tysięcy złotych, podczas gdy spółka w deklaracji wykazała kwotę niemal 600 tysięcy złotych. Jednak postanowieniem z dnia 23 września 2016 r. Dyrektor Izby Skarbowej we Wrocławiu, w którym odrzucił wniosek spółki o przywrócenie terminu, stwierdził że przedmiotowa decyzja nie została skutecznie doręczona. Oznacza to, że nie weszła ona do obrotu prawnego i nie wywołała skutków prawnych. Mimo to spółka nadal nie otrzymała zwrotu VAT za kwiecień 2015 r. w wysokości ok. 600 tys., mimo zakończenia kontroli w dniu 11.07.2016 r. Pomimo czynnego udziału spółki w postępowaniach, dostarczania dowodów i ponagleń na dzień dzisiejszy lubelskie urzędy blokują Spółce zwrot podatku VAT na kwotę ponad 2 mln zł za okres od grudnia 2014 r. do czerwca 2015 r.

PEWNOŚĆ PRAWA

Pewność prawa to jedna z podstawowych wartości umożliwiających sprawne działanie i bezpieczny rozwój. W naszym kraju dochodzi do nadprodukcji prawa, które jest w dodatku zmiennie interpretowane. Od 2011 roku ilość aktów prawnych systematycznie rośnie, co w 2016 roku skutkowało przyjęciem 31 906 stron nowych aktów prawnych (ustaw i rozporządzeń)¹⁰. Przez ostatnie lata liczba wydawanych interpretacji prawa podatkowego, czyli zapytań przedsiębiorców o przepisy, które wywołują ich wątpliwości, oscyluje wokół 35 tysięcy rocznie. Dodatkowo ponad 5 proc. wydanych interpretacji jest następnie uchylanych przez sądy jako nieprawidłowe. Świadczy to o wyjątkowo wysokim stopniu skomplikowania prawa.

Bezpieczeństwo prawne jednostki związane z pewnością prawa umożliwia przewidywalność działań organów państwa, a także prognozowanie działań własnych¹¹. Nie jest to wyłącznie przejaw bezdusznego legalizmu, lecz warunek konieczny wolności obywatela w państwie. Przewidywanie i dokonywanie wyborów w oparciu o pewną wiedzę na temat obowiązującego prawa umożliwia jednostce organizację jej życiowych spraw i przyjmowanie odpowiedzialności za własne decyzje. Poniekąd bezpieczeństwo prawne skorelowane jest także z godnością osoby, gdyż stanowi manifestację szacunku porządku prawnego dla jednostki, jako istoty autonomicznej i racjonalnej. Zasada zaufania w stosunkach między obywatelem a państwem przejawia się m.in. w takim stanowieniu i stosowaniu prawa, by nie stawało się ono swoistą pułapką dla obywatela. Pewność prawa ma pozwalać układać swoje sprawy w zaufaniu, iż obywatel nie naraża się na prawne skutki, których nie mógł przewidzieć w momencie podejmowania decyzji i działań oraz w przekonaniu, iż jego działania podejmowane pod rządami obowiązującego prawa i wszelkie związane z nimi następstwa będą także i później uznane przez porządek prawny.

W polskim porządku prawnym obowiązują przepisy mające chronić przedsiębiorców i podatników przed negatywnymi konsekwencjami zmiany wykładni przepisów. Jednolitość zarówno stosowania, interpretowania, jak i objaśniania prawa gospodarczego jest niezbędna dla zapewnienia przedsiębiorcom poczucia pewności prawa. Wiedza o tym, jak urzędnicy rozumieją prawo gospodarcze jest tak samo ważna dla przedsiębiorców, jak sama znajomość litery prawa.

W Ordynacji Podatkowej, będącej jednym z podstawowych aktów dotyczących przedsiębiorców, wprowadzono zasadę, zgodnie z którą podatek, który nie posiadał interpretacji indywidualnej, jednak zastosował się w danym okresie rozliczeniowym do „utrwalonej praktyki interpretacyjnej” ministra właściwego do spraw finansów publicznych, jest objęty tożsamą ochroną, jaką zapewniają interpretacje ogólne, indywidualne oraz objaśnienia podatkowe¹².

¹⁰ <http://barometrprawa.pl>.

¹¹ Wystąpienie dr Janusza Kochanowskiego, Rzecznika Praw Obywatelskich na konferencji naukowej „Język polskiej legislacji, czyli zrozumiałość przekazu a stosowanie prawa”.

¹² <http://smw.legal/klauzula-pewnosci-prawa/>.

Możliwość powołania się przez przedsiębiorcę na „utrwaloną praktykę interpretacyjną” prowadzi do uniknięcia negatywnych konsekwencji zmiany przez organ administracji dominującej praktyki interpretacyjnej (np. brak obowiązku dopłaty ponownie obliczonego podatku). Z tego wynika, iż klauzula pewności prawa sprowadza się do objęcia ochroną nie tylko przedsiębiorców, którzy wystąpili o wydanie interpretacji indywidualnej, ale także tych, którzy czynności ku temu zmierzających nie podjęli. W konsekwencji, teoretycznie, ogół przedsiębiorców jest chroniony przed negatywnymi skutkami zdarzeń przeszłych, w przypadku zmiany przez organ wykładni przepisów.

Institucja interpretacji podatkowych ma zapewnić podatnikowi poczucie bezpieczeństwa i pewności prawa. Głównym celem interpretacji jest wskazanie konkretnemu podatnikowi, jak ma się w danej sytuacji zachować, np. jaką stawką opodatkować sprzedawane przez siebie towary. W kluczowej dla spraw postępowania podatkowego ustawie – Ordynacji podatkowej - wymieniony jest zakres ochrony, jaką niejako otrzymuje podatnik poprzez zastosowanie się do interpretacji. Bezpośrednim celem interpretacji indywidualnych prawa podatkowego jest zapewnienie jednolitego stosowania prawa oraz wyjaśnianie wątpliwości interpretacyjnych – tak, aby przedsiębiorcy rozliczali się odpowiednio ze swoich zobowiązań podatkowych.

Już sama konieczność wprowadzenia tego typu instytucji świadczy o fakcie, że prawo stanowione nie jest najlepszej jakości i właśnie przez tę niską jakość wymuszono powstanie narzędzia, które doprowadziłoby do ujednoczenia interpretacji prawa. Przez ostatnie lata liczba wydawanych interpretacji prawa podatkowego, czyli zapytań przedsiębiorców o przepisy, które wywołują ich wątpliwości, oscyluje wokół 35 tysięcy rocznie. Dodatkowo ponad 5 proc. wydanych interpretacji jest następnie uchylanych przez sądy jako nieprawidłowe. Świadczy to o wyjątkowo wysokim stopniu skomplikowania prawa, gdzie nawet organ wydający interpretacje - Minister Finansów często popełnia błędy co do prawidłowej interpretacji.

Tabela 7. Interpretacje podatkowe

	2013 r.	2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba wydanych interpretacji indywidualnych	36 147	37 891	37 707	34 244
Liczba uchylonych interpretacji indywidualnych	1 981	3 017	2 212	1 784

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

Obszarem, który również jednoznacznie wskazuje na problemy z jednolitym stosowaniem prawa jak i z jego interpretacją jest kwestia wydawania decyzji przez organy skarbowe. Podatnik działając w zaufaniu do instytucji państwowych liczy na jak największą kompetentność ich przedstawicieli. Niestety, statystyki liczby uchylonych decyzji organów pierwszej instancji wskazują na to, że dość często dochodzi na tym polu do błędów.

Jak obrazuje poniższa tabela, prawie ¼ decyzji zostaje w rezultacie wykorzystania środków odwoławczych uchylona.

Tabela 8. Liczba odwołań podatników od decyzji organów podatkowych vs. liczba uchylonych decyzji

Rok	Liczba odwołań podatników od decyzji organów podatkowych	Liczba uchylonych decyzji
2013	68 038	17 435
2014	72 411	18 378
2015	69 476	17 966
2016	69 736	15 940

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

Analiza przypadku Terplast¹³

- W sytuacji bezpośredniego wpływu niestabilności interpretacji przepisów znalazła się firma Terplast, jak wyjaśniała Maria Ostrowska, radca prawny w tym przedsiębiorstwie.

Sytuacja firmy Terplast dotyczyła opodatkowania stawką preferencyjną 8-procent flagowego produktu firmy, jakim jest sznurek do maszyn rolniczych. Przez 23 lata organy podatkowe akceptowały stosowanie tej stawki preferencyjnej. Dokonywano zwrotów podatku VAT akceptując praktykę firmy, a po 23 latach takich praktyk zakwestionowano stawkę preferencyjną dla produktu. Organ podatkowy uzasadnił to w ten sposób, że sznurek do maszyn rolniczych może korzystać ze stawki preferencyjnej tylko wówczas, gdy będzie on wykorzystany w maszynie rolniczej. Jeśli nie udowodni się takiego wykorzystania, wówczas nie można zastosować stawki preferencyjnej. Udowodnienie wykorzystania to kwestia w żaden sposób nie wymagana przez przepisy prawa, a dodatkowo bardzo trudna technicznie. Ze względu na rozdrobnienie rynku praktycznie niemożliwe jest dotarcie do każdego odbiorcy i zdobycie od niego np. oświadczenia o wykorzystaniu sznurka. Przerażająca jest kwestia tego, że organy podatkowe mogą zakwestionować rozliczenia nawet sprzed daty wydania interpretacji i w ten sposób doprowadzić firmę do bankructwa. Kазus firmy Terplast to tylko jeden z wielu przykładów na to, jak niestabilność prawa i zmienność jego interpretacji są w stanie wpływać na działalność gospodarczą uniemożliwiając jej spokojny rozwój.

¹³ <http://www.polskieradio.pl/42/5202/Artykul/1784437,Urzad-skarbowy-kontra-przedsiębiorcy-Czy-prawo-moze-działac-wstecz>.

PRAWO DO DOMNIEMANIA UCZCIWOŚCI

Niezwykle istotnym problemem w działalności uczciwych przedsiębiorców jest kwestia przerzucania odpowiedzialności za popełnione przestępstwa podatkowe¹⁴, szczególnie wyłudzenia podatku VAT, na uczciwych i rzetelnie rozliczających się podatników. Świetnym przykładem tego typu działań jest proceder karuzel podatkowych, który w samej swojej istocie, dla efektywniejszego funkcjonowania niejako wciąga w transakcje uczciwych przedsiębiorców, którzy często nie mają nawet świadomości tego, że biorą udział w przestępstwie. Proceder karuzel podatkowych był już przedmiotem raportów ZPP, w których zostały szczegółowo wyjaśnione mechanizmy tego typu przestępstw¹⁵.

Najważniejszą kwestią jest to, że przestępcy - w celu uwiarygodnienia transakcji przed aparatem skarbowym (co pozwala im dłużej prowadzić swój proceder) - wykorzystują jako bufory uczciwych podatników. Istotą procederu wyłudzenia VAT-u jest „zniknięcie” osób odpowiedzialnych po pewnym czasie, nim dojdzie do wykrycia przestępstwa przez odpowiednie organy państwa. Dochodzi wtedy do najbardziej problematycznej kwestii – organy zaczynają przesuwać odpowiedzialność za ten proceder na uczciwych podatników, którzy nawet nie wiedzieli, że są elementami karuzeli podatkowej.

Dla przedsiębiorców, jak już wcześniej podkreślono, bardzo istotną kwestią jest utrzymanie płynności finansowej, tak, aby mogli realizować transakcje i aktywnie uczestniczyć w obrocie gospodarczym. Pozbawianie przedsiębiorców zwrotów VAT, w wyniku przerzucania odpowiedzialności za działania kontrahentów, narusza ich płynność finansową, ale jeszcze większym problemem są działania aparatu skarbowego polegające na dokonaniu zabezpieczenia na majątku i zamrażaniu środków na kontach przedsiębiorców. Organy stosują tę metodę, zabezpieczenia ewentualnych należności podatkowych, często prewencyjnie – już w trakcie postępowania mającego na celu wykazanie, iż te należności podatkowe rzeczywiście się fiskusowi należą. Wielokrotnie dochodzi w tym wypadku do błędów i blokowania kont niewinnych przedsiębiorców.

Urząd skarbowy, który egzekwuje niezapłacone przez firmę daniny publiczne, może zająć środki zgromadzone na jej rachunku bankowym. W momencie zawiadomienia banku o zastosowaniu tego środka egzekucyjnego następuje blokada wszystkich kont przedsiębiorcy, niezależnie od tego, czy są to rachunki osobiste czy związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. Powyżej zarysowane problemy w sposób skrajnie negatywny wpływają na działalność właścicieli firm. Skutki przerzucania odpowiedzialności za oszustwa podatkowe na uczciwych przedsiębiorców są zatrważające, a mechanizmy, które mają prowadzić do egzekucji należności publicznoprawnych – tak, aby państwo nie straciło - wywołują komplikacje często bezpośrednio prowadzące do bankructwa firm. Jest to rażący proceder działań aparatu państwowego, które to działania łamią jedno z podstawowych praw przedsiębiorców - prawo do domniemania uczciwości.

¹⁴ Raport ZPP „VAT - Kluczowy problem polskiego systemu podatkowego”.

¹⁵ Raport ZPP „Nieuczciwe praktyki MF w stosunku do przedsiębiorców oraz Raport ZPP „o Karuzelach VAT”.

Analiza przypadku - Marema

Marema Marzena Laszczak to kolejna firma w pułapce wiecznej i niczym nieograniczonej kontroli podatkowej. To przedsiębiorstwo założone w 2011 roku, działające przede wszystkim w zakresie handlu sprzętem RTV, AGD i fotograficznym. Firma rozwijała się szybko. Jeszcze przed rozpoczęciem całej historii związanej z działalnością Urzędu Skarbowego w Oświęcimiu, zdążyła nawiązać współpracę z wieloma europejskimi podmiotami z Włoch, Słowacji, Słowenii, Holandii, Austrii czy Niemiec. Niestety, działania podejmowane przez urzędników doprowadziły do tego, że przez prawie 4 lata trwała w firmie MAREMA Marzena Laszczak z Kęt nieustająca kontrola Urzędu Skarbowego w Oświęcimiu, rozpoczęta przez organ wskutek zgodnego z prawem i stanem faktycznym wystąpienia przez Marema o zwrot podatku VAT w kwocie 1,5 mln na dzień 30 maja 2013 r. Pieniądze ze zwrotu miały być przeznaczone w dużej mierze na dalszą działalność firmy, szczególnie, że - jak już wspomniano - Marema szybko się rozwijała. Od momentu wystąpienia o zwrot, pomimo pełnej i aktywnej współpracy z urzędem, dostarczania wszelkich dokumentów, wielokrotnych wizyt, zeznań i rozmów z urzędnikami różnych szczebli w celu przyspieszenia zakończenia kontroli, przeznaczenia osobnego pomieszczenia dla sprawnego jej przeprowadzenia, a także wszystkich możliwych skarg, interwencji i próśb o pomoc i zrozumienie, ta rodzinna firma nie otrzymała zwrotu podatku czy jakiegokolwiek decyzji, która pozwoliłaby podjąć odpowiednie działania i uzyskać zwrot na drodze sądowej. Jako przyczynę kolejnych przedłużanych kontroli podawano fakt, że wśród firm, z którymi Marema współpracowała znaleziono podmioty karuzelowe. Krótko mówiąc, Urząd Skarbowy bał się dokonać zwrotu podatku, mimo że formalnie i merytorycznie jak najbardziej się on należał. Co więcej, z zeznań złożonych przez prezesa jednego z podmiotów biorących udział w oszustwie wynika wprost, że Marema nie była w żadnym stopniu świadoma tego procederu. Oznacza to, że firma została w mechanizm wplątana w roli "bufora", wbrew własnej woli. W dalszej kolejności były wszczynane i prowadzone kolejne kontrole z ww. Urzędu Skarbowego, a także kontrola z Urzędu Kontroli Skarbowej w Krakowie - zainicjowana jeszcze w grudniu 2013 roku i zakończona wynikiem całkowicie pozytywnym dla firmy - które, zgodnie z tym, co przekazywali wielokrotnie sami kontrolujący, nie wykryły żadnych nieprawidłowości w firmie MAREMA, a mimo to ww. kontrola nadal nie została zakończona. Ostatecznie właścicielka firmy zdecydowała się na złożenie skargi na opieszałość urzędników. Izba Skarbowa uznała ją za bezzasadną. Dopiero w ostatnich miesiącach urząd zdecydował się zwrócić ok. 25 proc. należnego zwrotu VAT nagle, wprost na konto, bez uprzedzenia czy jakiegokolwiek pisma w tej sprawie, a po zwróceniu się do urzędu o wyjaśnienie tego faktu, z pytaniami o termin zakończenia kontroli i resztę należnej kwoty, urzędnicy zasugerowali, że... na resztę raczej nie ma co liczyć... Z końcem grudnia 2016 r. Marema otrzymała od urzędu protokół z badania ksiąg i tak nadal trwa ta niczym nieuzasadniona gehenna, każdego dnia narażając firmę i rodzinę na poważne straty finansowe - wynikające również z konieczności korzystania z pomocy prawnej, utrudnień w działalności, ale i stopniowego zadłużania całego majątku dla jej utrzymania, wywołując poczucie niezawinionej krzywdy i bezsilności, utratę wiarygodności, płynności finansowej i potęgający się każdego dnia strach o przyszłość firmy i kilkunastu zatrudnionych w niej pracowników, ale i niechęć do prowadzenia działalności w Polsce.

PRAWO DO SWOBODNEGO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Prawo do swobody działalności gospodarczej gwarantuje Konstytucja RP z 1997 roku w artykule 20 i artykule 22. Wyszczególnieniem tego prawa na poziomie ustawowym jest Art. 6. ust. 1 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej:

Art. 6 ust. 1

Podejmowanie, wykonywanie i zakończenie działalności gospodarczej jest wolne dla każdego na równych prawach, z zachowaniem warunków określonych przepisami prawa¹⁶.

Ważnym elementem zasady swobody działalności gospodarczej jest kwestia rejestracji przedsiębiorstwa. Unia Europejska nie obliguje swoich członków do jednolitej procedury rejestrowej, stąd też wymogi administracyjne różnią się w poszczególnych państwach członkowskich. UE zachęca jednak członków Wspólnoty do wprowadzenia zasad, które mają na celu ułatwienie przejścia przedsiębiorcy przez cały proces. Zaliczają się do nich następujące elementy:

- **czas założenia firmy nieprzekraczający 3 dni roboczych**

Instytut Badawczy ABR SESTA przeprowadził badanie, na podstawie którego najwięcej, bo aż 38 proc. badanych sądów, wskazało, że przeciętny czas rejestracji spółki trwa 1 miesiąc. W 14 proc. sądów padła odpowiedź, że należy czekać około dwóch tygodni. 10 proc. placówek zapewniało, że cała procedura zajmie aż 2-3 miesiące¹⁷. Z reguły szybciej wpisu do rejestru doczekamy w mniejszych województwach, gdzie liczba wniosków jest mniejsza. Dodatkowo podany czas dotyczy jedynie sytuacji, w której to sąd nie odrzucił wniosku ze względów na braki formalne.

Źródeł tego stanu rzeczy należy się doszukiwać w brakach kadrowych w placówkach sądowych. W województwie świętokrzyskim w kompetentnym wydziale pracuje 1 sędzia i 7 referendarzy na 8 tys. zarejestrowanych podmiotów wpisanych do rejestru. W większych ośrodkach te proporcje są jeszcze gorsze. Liczba spółek nieustanie rośnie, nie zajmowane są wakujące etaty sędziowskie, a dodatkowo w ostatnim czasie sędziowie z wydziałów zajmujących się KRS-em przejęli także sprawy dotyczące upadłości konsumenckiej, z uwagi na redukcje wydziałów upadłościowych¹⁸.

¹⁶ Dz.U. 2004 nr 173 poz. 1807. Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej.

¹⁷ http://praca.wnp.pl/ile-trwa-zalozenie-firmy-w-polsce-wciaz-za-dlugo,307452_1_0_0.html.

¹⁸ <http://www.rp.pl/Rzecz-o-prawie/301309969-Reforma-sadownictwa-redukcja-wydzialow-upadlosciowych-a-negatywne-konsekwencje-dla-konsumentow.html?template=restricted>.

- **koszty założenia nieprzekraczające 100 euro**

Założenie spółki kosztuje w Polsce więcej niż 100 euro. Do opłaty od wniosku o zarejestrowanie podmiotu w rejestrze przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym w wysokości 500 zł (250 zł jeśli skorzystamy z formularza elektronicznego) oraz 100 zł za opłatę za ogłoszenie wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego należy też dodać koszt aktu notarialnego, który będzie uzależniony od wielkości kapitału zakładowego (maksymalna taksza notarialna przy tej formie wynosi 160 zł + 6 zł opłaty za każdą stronę odpisu)¹⁹.

- **możliwość dopełnienia wszelkich procedur za pośrednictwem jednego organu administracyjnego**

W przeciwieństwie do wielu europejskich krajów nie unikamy dublowania rejestrów i numerów identyfikacyjnych. Istnieją u nas trzy numery identyfikacyjne: KRS, NIP i REGON. Jednak od 1 grudnia 2014 roku, dzięki wprowadzeniu tzw. "jednego okienka", w sytuacji zarejestrowania podmiotu w KRS-ie automatycznie nadawany jest numer NIP i Region. System teleinformatyczny sądu wysyła niezbędne dane do właściwego Urzędu Skarbowego i GUS-u. Niestety nie zniknął obowiązek zgłaszania rzeczy objętych odrębnymi drukami, np. druk NIP-2. Tym samym należy uznać aktualny stan faktyczny za niesatysfakcjonujący, biorąc pod uwagę zalecenia unijne.

- **możliwość dopełnienia wszelkich formalności rejestracyjnych przez internet²⁰**

Kodeks spółek handlowych przewiduje takie rozwiązania dla spółki jawnej, komandytowej i z ograniczoną odpowiedzialnością. Nadal niemożliwa jest rejestracja internetowa spółki akcyjnej i partnerskiej, jak i stowarzyszeń i fundacji, także tych które mają w swych statutach wpisana możliwość prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto mocno ograniczona jest możliwość zmiany statutu spółki drogą internetową, jeśli ten odbiega od obowiązkowego wzorca.

Polska ma problem ze spełnieniem wszystkich zaleceń. W niektórych spełnione są one wyłącznie w sposób częściowy (rejestracja spółek przez internet), w innych przypadkach nie można mówić o minimalnym sprostaniu stawianym oczekiwaniom, jak choćby w przypadku czasu rejestracji. Niewydolność systemu rejestracji odbija się na niskich notowaniach Polski w rankingach międzynarodowych. W raporcie Banku Światowego Doing Business, Polska zajmuje dopiero 107 miejsce w klasyfikacji mówiącej o rozpoczęciu działalności.

¹⁹ <https://zakladanie-spolek.com.pl/koszty-zalozenia-spolki-z-ograniczona-odpowiedzialnoscia/>.

²⁰ http://europa.eu/youreurope/business/start-grow/start-ups/index_pl.htm.

PRAWO DO SZYBKIEGO I TRANSPARENTNEGO PROCESU

Prawo do sądu posiada w polskim porządku przynajmniej dwie, doniosłe podstawy prawne. Pierwszą z nich jest art. 45 ust. 1 Konstytucji, zgodnie z którym każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy, bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Drugą podstawą jest art. 6 ust.1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, zgodnie z którym każdy ma prawo do rzetelnego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie, przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą, przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym albo o zasadności każdego oskarżenia w wytoczonej przeciwko niemu sprawie karnej, a postępowanie przed sądem jest jawne, przy czym prasa i publiczność mogą być wyłączone z całości lub części rozprawy sądowej ze względów obyczajowych, z uwagi na porządek publiczny lub bezpieczeństwo państwowe w społeczeństwie demokratycznym, gdy wymaga tego dobro małoletnich lub gdy służy to ochronie życia prywatnego stron, albo też w okolicznościach szczególnych, w granicach uznanych przez sąd za bezwzględnie konieczne, kiedy jawność mogłaby przynieść szkodę interesom wymiaru sprawiedliwości.

Z prawa do sądu, wynika zatem szereg konkretnych uprawnień, przysługujących każdemu obywatelowi, w tym przedsiębiorcom. Poza oczywistym - czyli prawem dostępu do sądu - Konstytucja i Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, gwarantują m.in. prawo do jawnego rozpatrzenia sprawy czy - bardzo istotne z gospodarczego punktu widzenia - prawo do rozpatrzenia sprawy bez zbędnej zwłoki (w rozsądnym terminie).

80 proc. badanych obywateli za konieczną uważa reformę sądownictwa²¹. 48 proc. uważa, że największym problemem polskiego sądownictwa jest przewlekłość postępowań. Na kolejnym miejscu znajduje się kwestia zbyt skomplikowanej procedury sądowej (33 proc.) oraz korupcji wśród sędziów (30 proc.)²². Z tego samego badania wynika, że większość respondentów swój negatywny stosunek do obecnego stanu wymiaru sprawiedliwości opiera zarówno na wadach organizacyjnych (opieszałość, zła praca administracji), jak i na wątpliwościach co do rzetelności orzecznictwa.

a) Transparentność i organizacja sądów

Jedną z gwarancji transparentności procesu sądowego jest jawność rozpraw, która wyłączona może być tylko w szczególnych przypadkach. Jednak, jak wynika z badań Fundacji Court Watch, więcej niż połowie sądów, w których przeprowadzono badanie, słyszalność wywołań była niewystarczająca. Zdarzało się także, że zarówno sędziowie, jak i strony domagały się wyjaśnienia przyczyny obecności widzów lub wręcz wypraszały ich. Innym problemem jest brak jasnych regulacji dotyczących obecności mediów na sali rozpraw, przez co często mamy do czynienia z arbitralnymi decyzjami o wpuszczeniu bądź nie środków masowego przekazu²³.

²¹ <https://wpolityce.pl/polityka/355817-81-proc-polakow-chce-reformy-sadownictwa-prawie-70-proc-popiera-weta-prezydenta-i-ufa-mu-w-sprawie-kszaltu-reformy>.

²² http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2017/K_031_17.PDF.

²³ <https://courtwatch.pl/wp-content/uploads/2017/05/Raport-Fundacji-Court-Watch-Polska-Ocena-polskich-s%C4%85d%C3%B3w-w-%C5%9Bwietle-bada%C5%84-maj-2017.pdf>.

Ilość ukaranych dyscyplinarnie za korupcję sędziów w ciągu ostatnich 15 lat liczy 5 przypadków²⁴, co nie potwierdza obaw dotyczących skali tego procederu wśród członków wymiaru sprawiedliwości. Jednakże ostatnia dyskusja publiczna pokazała, że jest małe społeczne zaufanie do wewnętrznego systemu karania sędziów w ramach postępowań dyscyplinarnych.

Innymi problemami potwierdzonymi w badaniach dot. obserwacji sądów są: nagminne odraczanie rozpraw, często na odległy termin (zwłaszcza w okresie wakacyjnym) oraz brak punktualności ich rozpoczęcia (ponad połowa rozprawa rozpoczyna się niepunktualnie²⁵), co jest szczególnie uciążliwe dla przedsiębiorców, dla których rozprawa to oderwanie się od działalności biznesowej.

b) Szybkość procesu

W roku 2016 zakończono 523 729 spraw gospodarczych w sądach powszechnych (zarówno okręgowych, jak rejonowych). Na koniec tego roku niezakończonych pozostało 222 118 spraw gospodarczych, czyli prawie połowa w stosunku do spraw zakończonych. Zdecydowana większość spraw gospodarczych to sprawy w postępowaniu nakazowym i upominawczym. Załatwiono 401 320 takowych spraw, do rozstrzygnięcia po ubiegłym roku zostało jeszcze 95 808 tys.

Przeciętnie na finał sprawy gospodarczej (w I instancji, łącznie z mediacją) należy czekać około pół roku. W sprawach nakazowych i upominawczych wyrok zapadnie po około trzech i pół miesiącu. Zdecydowanie dłużej na orzeczenie poczekamy w postępowaniach procesowych – około 14 miesięcy. Spośród spraw niezakończonych 2,6 proc. stanowią te, które nie zostały rozstrzygnięte od ponad trzech lat.

Tabela 9. Średni czas trwania (dotychczas sprawność) postępowań sądowych wybranych kategorii spraw i instancji - za rok 2016 (łącznie z czasem trwania mediacji)

Wyszczególnienie	Razem	do 3 miesięcy	od 3 do 6 miesięcy	od 6 do 12 miesięcy	od 12 miesięcy do 2 lat	od 2 do 3 lat	od 3 do 5 lat	od 5 do 8 lat	ponad 8 lat	Średni czas trwania postęp. sądowego *
										w miesiącach
w liczbach bezwzględnych										
Sprawy gospodarcze w sądach okręgowych	21 846	8 902	4 681	3 875	2 458	1 102	705	112	11	8,708
z tego:										
procesowe (rep. GC)	10 348	1 195	2 034	3 021	2 250	1 051	674	112	11	14,719
nieprocesowe (rep. GNs)	8	6	1	1						2,813
nakazowe i upominawcze (rep. GNc)	11 490	7 701	2 646	853	208	51	31			3,298
Sprawy gospodarcze w sądach rejonowych	501 283	218 119	168 458	67 124	34 480	8 953	3 567	511	71	5,579
z tego:										
procesowe (rep. GC)	99 708	7 245	16 652	34 651	29 923	8 162	2 776	247	52	13,426
nieprocesowe (rep. GNs)	255	59	52	65	51	17	10	1		11,347
nakazowe i upominawcze (rep. GNc)	401 320	210 815	151 754	32 408	4 506	774	781	263	19	3,625

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

²⁴ <http://www.dziennikzachodni.pl/wiadomosci/a/pieciu-sedziow-w-ciagu-15-lat-winnych-korupcji,11746267/>.

²⁵ https://courtwatch.pl/wp-content/uploads/FCWP2015_raport.pdf str. 38.

Tabela 10. Sprawy gospodarcze pozostałe do rozpoznania w 2016 rok

SĄDY	Ogółem	do 3 miesięcy	od 3 do 6 miesięcy	od 6 do 12 miesięcy	od 12 miesięcy do 2 lat	pow. 2 do 3 lat	pow. 3 do 5 lat	pow. 5 do 8 lat	pow. 8 lat	Średni czas (w miesiącach)
Sprawy gospodarcze w sądach okręgowych	24 721	6 820	4 285	4 484	4 423	2 395	1 945	282	87	14,0
z tego:										
procesowe (rep. GC)	16 494	1 551	2 163	3 812	4 324	2 363	1 916	278	87	19,2
nieprocesowe (rep. GNs)	2	1		1						5,3
nakazowe i upominawcze (rep. GNc)	1 938	1 428	280	155	31	25	19			3,6
apelacyjne (rep. Ga)	4 897	2 584	1 738	494	61	7	10	3		3,7
zażaleniewe (rep. Gz)	1 390	1 256	104	22	7			1		2,0
Sprawy gospodarcze w sądach rejonowych	197 397	86 064	35 233	37 747	28 130	6 671	3 156	336	60	7,7
z tego:										
procesowe (rep. GC)	101 286	9 996	18 200	35 600	27 620	6 465	3 017	330	58	12,7
nieprocesowe (rep. GNs)	303	34	28	54	91	47	44	3	2	20,6
nakazowe i upominawcze (rep. GNc)	95 808	76 034	17 005	2 093	419	159	95	3		2,4

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

Patrząc przez pryzmat dwóch poprzednich lat (2014 i 2015), długość postępowań sądowych nie uległa zasadniczej zmianie. Zwracać może uwagę jedynie jednorazowe skrócenie czasu oczekiwania na nakaz zapłaty w roku 2015, gdy według statystyk Ministerstwa Sprawiedliwości wynosił on 3 miesiące.

Wbrew obiegu opinii, polskie sądownictwo nie wypada najgorzej w porównaniu do innych krajów, choć najbardziej aktualne dane porównawcze pochodzą dopiero z 2014 roku. Jeśli chodzi o czas rozpatrywania spraw cywilnych robimy za solidnego europejskiego średniaka, co widać na poniższym wykresie. Jeśli chodzi o proporcje między sprawami załatwianymi a wpływającymi, to w Polsce te sprawy bilansują się, co również powoduje, że znajdujemy się w europejskiej średniej²⁶.

Ustawodawca dał obywatelom podstawę prawną do składania skarg na przewlekłość postępowań, zarówno sądowych, jak i egzekucyjnych. Jest nią Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Zasadność skargi zależy od tego, czy postępowanie w (...) sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (...). (Art. 2, ust. 1).

²⁶ <https://isws.ms.gov.pl/pl/porownania-miedzynarodowe/>.

W ostatnich latach mocno, bo niemal o połowę, wzrosła liczba skarg na przewlekłość postępowań, także w sprawach gospodarczych. Wraz ze wzrostem skarg zmalała ilość skarg uwzględnianych i w 2016 roku wyniosła ona 11,1 proc., jednak i tak ilość uwzględnianych skarg wrosła w liczbach ogólnych. A co za tym idzie, rośnie również ilość zasądzanych odszkodowań. Opieszałość wymiaru sprawiedliwości kosztowała budżet państwa w 2016 roku aż 5,7 mln zł, podczas gdy rok wcześniej było to niespełna 5 mln zł²⁷. Dodatkowo przeciwko Polsce wytaczane są sprawy w Europejskim Trybunale Praw Człowieka w związku z przewlekłością postępowań, niektóre z nich Polska przegrywa - jak sprawę *Rutkowski przeciwko Polsce*. Niemniej jednak należy uznać wzmożenie działań obywateli w dochodzeniu swoich praw, jako strony postępowania sądowego, za czynnik pozytywny, który może wpłynąć na lepszą pracę sądów.

PRAWO DO EGZEKUCJI WIERZYTELNOŚCI

Wierzytelność to prawo majątkowe, z którego wynika uprawnienie wierzyciela do otrzymania świadczenia od dłużnika. Sprawna egzekucja wierzytelności to bardzo często gwarancja funkcjonowania przedsiębiorstwa. W innym przypadku następują tzw. zatory płatnicze. Około 90 proc. przedsiębiorców stwierdza, że dotyka ich ten problem. Generują one około 100 mld strat dla polskich firm rocznie. Jak wynika z badania Forum Obywatelskiego Rozwoju, co czwarta firma wstrzymuje inwestycje w powodu zatorów płatniczych²⁸.

Jedną z wielu przyczyn tego problemu jest niewydolność polskiego systemu postępowania egzekucyjnego. Rok 2016 był rekordowy pod względem skuteczności egzekucji w całej historii prowadzenia pomiarów. Komornicy wyegzekwowali dla wierzycieli 8 mld 314 mln zł, co stanowi wzrost o 3,6 proc. w porównaniu do poprzedniego roku. Problem tym, że procentową skuteczność - która w ujęciu kwotowym wynosi w dalszym ciągu jedynie 15,84 proc. - należy uznać za dalece niesatysfakcjonujący wynik²⁹.

Tabela 11 - Skuteczność kwotowa w latach 2009 – 2016

Lata*	Łączna suma kwot		Skuteczność egzekucji
	zgłoszonych do wyegzekwowania w okresie sprawozdawczym	wyegzekwowanych w okresie sprawozdawczym wskutek prowadzenia egzekucji	
2009	28 877 232 361	3 092 003 540	10,7
2010	41 105 262 238	5 040 878 397	12,3
2011	47 351 285 934	6 178 802 375	13,0
2012	58 742 747 090	7 260 016 469	12,4

²⁷ Wydział Statystycznej Informacji Zarządczej w Departamencie Strategii i Funduszy Europejskich. 2017. Przewlekłość postępowań sądowych na tle ewidencji spraw w sądach powszechnych w latach 2012-2016 <https://isws.ms.gov.pl/pl/baza-statystyczna/publikacje/download,2779,21.html>.

²⁸ <https://for.org.pl/pl/a/5213,raport-for-zatory-platnicze-duzy-problem-dla-malych-firm>

²⁹ Dane pochodzą z Ministerstwa Sprawiedliwości

Lata cd.*	Łączna suma kwot		Skuteczność egzekucji
	zgłoszonych do wyegzekwowania w okresie sprawozdawczym	wyegzekwowanych w okresie sprawozdawczym wskutek prowadzenia egzekucji	
2013	73 465 150 029	7 730 032 896	10,5
2014	67 011 829 264	8 314 635 518	12,4
2015	75 072 771 356	9 142 540 275	12,2
2016	52 483 733 745	8 313 929 728	15,8

* za lata 2006-2008 brak danych

Źródło: Dane uzyskane od Ministerstwa Sprawiedliwości

W odniesieniu do spraw, które wpłynęły współczynnik procentowy skutecznych egzekucji wynosi 21,4 proc. w przypadku egzekucji o sygnaturze KM, które zawierają większość spraw dotyczących przedsiębiorców.

Część problemów niskiej skuteczności egzekucji wynika z winy wierzyciela, który np. opieszale dostarcza komornikowi tytuł egzekucyjny. Wadliwy jest jednak także system finansowania egzekucji. Opłaty stałe, niezwiązane ze skutecznością egzekucji powodują, iż komornik może uzyskiwać dochody, które nie mają związku ze efektywnością działania. Należałoby zwiększyć wynagrodzenia komorników za skuteczną egzekucje, przy jednoczesnej obniżce bądź całkowitej likwidacji takowych opłat. Na marginesie trzeba jednak dodać, że obecnie procedowane zmiany w ustawach komorniczych zdają się iść w kierunku odwrotnym, co może mieć swoje negatywne odbicie na statystykach skuteczności egzekucji w kolejnych latach.

PRAWO DO SWOBODY ZATRUDNIENIA

Choć prawo do swobody zatrudnienia mieści się w zakresie swobody umów, to jednak - ze względu na przepisy Kodeksu Pracy oraz innych ustaw regulujących stosunek pracy - umowy między pracownikiem a pracodawcą obostrzone są wieloma zastrzeżeniami, które mają na celu przede wszystkim ochronę pracownika. O ile doktryna i praktyka nie ma wątpliwości co do nierówności stron stosunku pracy, o tyle trzeba odnotować fakt, iż przy spadającym bezrobociu (w sierpniu 2017 roku wynosi ono 7 proc.) pozycja pracownika względem pracodawcy wzrasta, gdyż Ci drudzy mają duże problemy z znalezieniem odpowiedniej osoby do zatrudnienia³⁰.

Kontrolą przedsiębiorców w sprawach dotyczących stosunków pracy zajmuje się Państwowa Inspekcja Pracy. W samym roku 2016 przeprowadziła ona 82 tysiące kontroli u 68 tysięcy pracodawców. Ujawniły one 80 tysięcy wykroczeń przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową³¹. Zaskakujące jest to, że mimo dużej liczby kontroli nieliczna grupa

³⁰ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/bezrobocie-rejestrowane/stopa-bezrobocia-w-latach-1990-2017,4,1.html>.

³¹ <http://www.polskieradio.pl/42/5351/Artykul/1773556,Kontrole-PIP-w-2016-roku-ujawnily-80-tys-wykroczen>.

przedsiębiorców decyduje się na złożenie skarg na działalność kontrolerów PIP. W ostatnich pięciu latach Wojewódzkie Sądy Administracyjne rozpatrywały jedynie 64 skargi na decyzje PIP-u. W aż 24 przypadkach decyzje te zostały uchylone w całości lub w części, lub całkowicie bądź częściowo unieważnione³². Można wyciągnąć wniosek, że przedsiębiorcy nie dochodzą swoich praw przed sądami w sprawach związanych z kontrolami PIP, choć duży odsetek skarg uznawanych za zasadne pozwala domniemywać, że podstawy do wniesienia skargi występują podczas wielu kontroli.

Kontrole PIP-u wykazały też, że 98 proc. wykrytych przypadków nielegalnego zatrudnienia dotyczy obywateli Ukrainy. Wynika to między innymi z faktu, że mimo wielkiego popytu na pracowników z tego kraju wśród polskich przedsiębiorców, w dalszym ciągu zatrudnienie pracownika z sąsiedniego kraju jest utrudnione, choć wciąż wprowadzone są przepisy ułatwiające ten proceder. Ostatnia była nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia, umożliwiająca wydawanie zezwoleń na pracę sezonową do 9 miesięcy starostom (dotychczas wyłączne kompetencje w tej materii miał wojewoda)³³.

PRAWO DO SWOBODNEGO ZAWIERANIA UMÓW

Zasada swobody umów (inaczej zwana zasadą swobody kontraktowania) jest jedną z podstawowych norm rządzących prawem cywilnym. Została wyrażona w art. 353(1) kodeksu cywilnego, zgodnie z którym:

Art. 353(1)

Strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Ma ona swoje korzenie nie tylko w zasadzie równości stron, ale także w autonomii ich woli, na których przecież oparte są wszystkie stosunki cywilnoprawne. Strony więc, na mocy zasady swobody umów, mają kompetencję do kształtowania wiążących je stosunków, zgodnie z własnymi oświadczeniami woli. Zasada ta dotyczy wszystkich kontraktów obligacyjnych, stosuje się ją więc powszechnie.

Na swobodę umów składają się cztery elementy:

- swoboda w zawieraniu umowy,
- swoboda w wyborze kontrahenta,
- swoboda w kształtowaniu treści umowy,
- swoboda w wyborze formy zawarcia umowy.

³² Dane PIP.

³³ <http://www.pulshr.pl/prawo-pracy/novelizacja-ustawy-o-promocji-zatrudnienia-i-instytucjach-rynku-pracy-z-sygnatura-prezydenta,45913.html>.

Pamiętać jednak należy o tym, że stosunki prawne między stronami nie mogą być formowane w sposób absolutnie dowolny. Zasada swobody umów podlega pewnym ograniczeniom. Odwołują się one do:

- ustawy – wynika to z obowiązku przestrzegania porządku prawnego oraz zawartych w nim nakazów i zakazów, poza tym ograniczenia te mają na celu powstrzymanie prób obejścia prawa,
- właściwości danej umowy – chodzi o respektowanie istotnych, podstawowych elementów danego stosunku prawnego,
- zasad współżycia społecznego – ma to szczególne znaczenie przy umowach między przedsiębiorcami a profesjonalistami, ponieważ często nie jest w tym przypadku zachowana równowaga między stronami, chodzi o zachowanie pewnej uczciwości oraz to, aby mieć na uwadze ochronę interesów strony słabszej, czyli konsumenta.

Analiza przypadku - Drukarz

Niedawno w debacie publicznej zaistniała sprawa drukarza, który odmówił wykonania usługi na rzecz organizacji LGBT (Lesbijek, Gejów, Biseksualistów oraz osób Transgenderycznych).

“Odmawiam wykonania roll up’u z otrzymanej grafiki. Nie przyczyniamy się do promocji ruchów LGBT naszą pracą” - maila o takiej treści otrzymała organizacja LGBT w odpowiedzi na przesłany drukarni projekt standu reklamowego. W lipcu 2016 roku Sąd Rejonowy w Łodzi uznał, że pracownik drukarni popełnił wykroczenie. Drukarz został wówczas ukarany grzywną w wysokości 200 zł. Głos w sprawie zabrał minister Ziobro, a następnie do postępowania włączyła się Prokuratura Okręgowa w Łodzi. Sprawa trafiła raz jeszcze do sądu, który ponownie uznał drukarza za winnego. W uzasadnieniu wyroku sędzia sądu rejonowego, Marek Pietruszka wyraźnie wskazał, że motywacją drukarza było „negatywne postrzeganie osób LGBT”. Podkreślił również, że posiadane przez drukarza przekonania nie oznaczały, że mógł on odmówić Fundacji usługi.

Podstawą prawną, której użyto wobec drukarza był art. 138 Kodeksu wykroczeń, zgodnie z którym „Kto, zajmując się zawodowo świadczeniem usług, żąda i pobiera za świadczenie zapłatę wyższą od obowiązującej albo umyślnie bez uzasadnionej przyczyny odmawia świadczenia, do którego jest obowiązany, podlega karze grzywny”. Należy wspomnieć, że artykuł ten był wykorzystywany w czasach komunistycznych do walki z spekulantami. Sprawa drukarza to niewątpliwie sprawa precedensowa, której istotą jest sformułowanie pewnych granic zasady swobody umów. Czy te ograniczenia powinny sięgać tak daleko, by wręcz zobowiązywać przedsiębiorców do świadczenia swoich usług? Zdaniem Związku Przedsiębiorców i Pracodawców taka wykładnia jest zbyt daleko idąca. Przedsiębiorca odpowiada za swój własny biznes i to on ma prawo decydować czy wykona daną usługę, czy też nie. To on poniesie tego konsekwencje w postaci weryfikacji rynkowej, która może doprowadzić go do upadku z powodu braku klientów.

PODSUMOWANIE

Niniejszy raport miał na celu pokazanie przedsiębiorców jako obywateli, którzy poza szeregiem obowiązków, jakie nakłada na nich ustawodawca względem państwa czy pracownika, posiadają też swoje prawa, które powinny być respektowane. W dalszym ciągu, pod tym względem, wiele rzeczy wymaga zmian, a poprawa jeśli w ogóle występuje to przebiega zbyt wolno. Dzisiejszy stan sektora przedsiębiorstw na pewno jest daleki od fatalnego, lecz właściwie w każdym elemencie funkcjonowania firm w Polsce znaleźć można mankamenty – w sądownictwie, działalności administracji skarbowej czy legislacji.

Porównanie dokonane między rokiem 2015 a 2016 pokazało, że mimo zmiany rządu sytuacja przedsiębiorców nie zmieniła się diametralnie. Podkreślić trzeba jednak, że skutki większości zmian wprowadzanych przez obecny rząd będzie można dostrzec dopiero w kolejnych badaniach. Wpływ na zmianę sytuacji przedsiębiorców mogą mieć przede wszystkim reformy w wymiarze sprawiedliwości, zarówno na płaszczyźnie sądownictwa, jak i egzekucji. Wspomnieć należy również o przeprowadzanych, jak i planowanych w przyszłości zmianach w zakresie uszczelniania systemu podatkowego, które zdecydowanie przełożą się na sytuację rodzimych przedsiębiorstw.

WWW.ZPP.NET.PL